डॉ. बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ, दापोली

आजपर्यंत विद्यापीठांनी संयुक्त कृषि संशोधन व विकास समितीव्दारे संशोधन शिफारशी केलेले पिकनिहाय तंत्रज्ञान

नैसर्गिक साधन संपत्ती व्यवस्थापन : एकात्मिक शेती पध्दती व पीक पध्दती :

१. उत्तर कोकण किनारपट्टी विभागासाठी पिक + दुग्ध उद्योग या कृषि पध्दतीची शिफारस करण्यात येते. यामध्ये भात-गवार या पिक पध्दती बरोबर पशु घटकामध्ये १ म्हैस/२ गाय, २ कोंबड्या यांचा समावेश असावा. याव्यतिरीक्त चारा पिक, अन्नद्रव्य मिश्रण, गांडूळ खत इ. निविष्ठा पुरविणेबरोबर धान्य व दुग्ध यांचे मूल्यवर्धन होणे आवश्यक आहे. तसेच एकूण उत्पादकता वाढविण्यासाठी पिक व्यवस्थापन व पशुसंवर्धन या विषयावर शेतकरी प्रशिक्षण घेणे आवश्यक आहे. (२०१७)

२. उत्तर कोकण किनारपट्टी विभागासाठी अधिक उत्पादन व नफा मिळविण्यासाठी पुढीलप्रमाणे एकात्मिक शेती पध्दती मॉडेल शिफारस करण्यात येते. (२०१७)

एकात्मिक कृषि पध्दती मॉडेल : क्षेत्र १ हेक्टर

(अ) पीक पध्दती			
खरीप हंगाम		**रब्बी हंगाम**	
पीक	**क्षेत्र (हे.)**	**पीक**	**क्षेत्र (हे.)**
भात	०.२०	वांगी	०.१०
		कलिंगड	०.१०
नागली	०.०५	चवळी	०.०५
भुईमूग	०.१०	वाल	०.१०
काकडी	०.१०	मधुमका	०.१०
चारापिक संकरीत नेपिअर बाजरा (बहुवर्षायु)	०.०५	चारापिक संकरित नेपिअर बाजरा (बहुवर्षायु)	०.०५
एकूण (अ)	**०.५०**	**एकूण**	**०.५०**

(ब) उद्यानवर्गीय पिके		
पीक	**पिकाची जात**	**क्षेत्र (हे.)**
आंबा	रत्ना, केसर आणि हापूस	०.२०
आवळा	कृष्णा, कांचन आणि चकैया	०.०५
चिकू	कालीपत्ती	०.०५
नारळ + आंतरपिके काळीमिरी दालचिनी जायफळ	प्रताप, पन्नियुर-१ कोकण तेज, कोकण सुगंध	०.०५
रोपवाटिका आंबा कलमे चिकू कलमे	रत्ना, केसर आणि हापूस, कालीपत्ती	०.०५
	एकूण (ब)	**०.४०**

(क) पशुधन		
दुग्धशाळा ३ गाई	२ संकरीत गाई : जर्सी १ स्थानिक गाय	३५.७५ चौ. मी.
शेळी युनिट : १० मादी अ २ नर	कोकण कन्याळ	३५.७५ चौ. मी.
कुक्कुटपालन : ३ ते ४ बॅचेस/वर्ष १५० ते २०० पक्षी/बॅच	गिरीराज आणि कडकनाथ	३५.७५ चौ. मी.
	एकूण (क)	**१०७.२५ चौ. मी.**

(ड) पुरक घटक		
गांडूळ खत युनिट	आयसेनिया फेटिडा	१८.०० चौ. मी.
	एकूण (ड)	१८.०० **चौ. मी.**

(इ) इतर वापराकरीता क्षेत्र	
भांडार, मळणी करीता खळे, रस्ता, बांध इत्यादी	८७४.७५ चौ. मी.
एकूण (इ)	८७४.७५ **चौ. मी.**
एकूण अ + ब + क + ड + इ	**१.०० हे.**

३. कोकण किनारपट्टीतील खार जमिनीत पुढीलप्रमाणे एकात्मिक शेती पध्दतीची शिफारस करण्यात येते. (२०१७)

खार जमिनीमधील एकात्मिक शेती पध्दतीचे घटक (१ हेक्टर)			
१) हंगामी पिके			
खरीप पिके	**क्षेत्र (हेक्टर)**	**रब्बी पिके**	**क्षेत्र (हेक्टर)**
भात	०.५०	वाल	०.२५
भाजीपाला (बांधावरील भेंडी)	०.०२		
एकूण	**०.५२**	**एकूण**	**०.२५**

२) फलोद्यान पिके (बांधावर)	
नारळ	०.१५
मसाला पिके	०.०१
चिकू	०.०३
एकूण	**०.१९**
३) पशुसंवर्धन	
मत्स्य तलाव	०.२०३५
कुक्कुटपालन (५० कोंबड्या)	०.००३५
एकूण	**०.२०७०**
४) पुरक घटक	
गांडूळ खत	०.००४०
परसबाग	०.००२८
एकूण	**०.००६८**
५) जमिनीचा इतर वापर	
भांडारगृह, झोडणी खळे, बांध, रस्ते	०.०७६२
एकूण	०.०७६२
एकूण (१ ते ५)	१.०